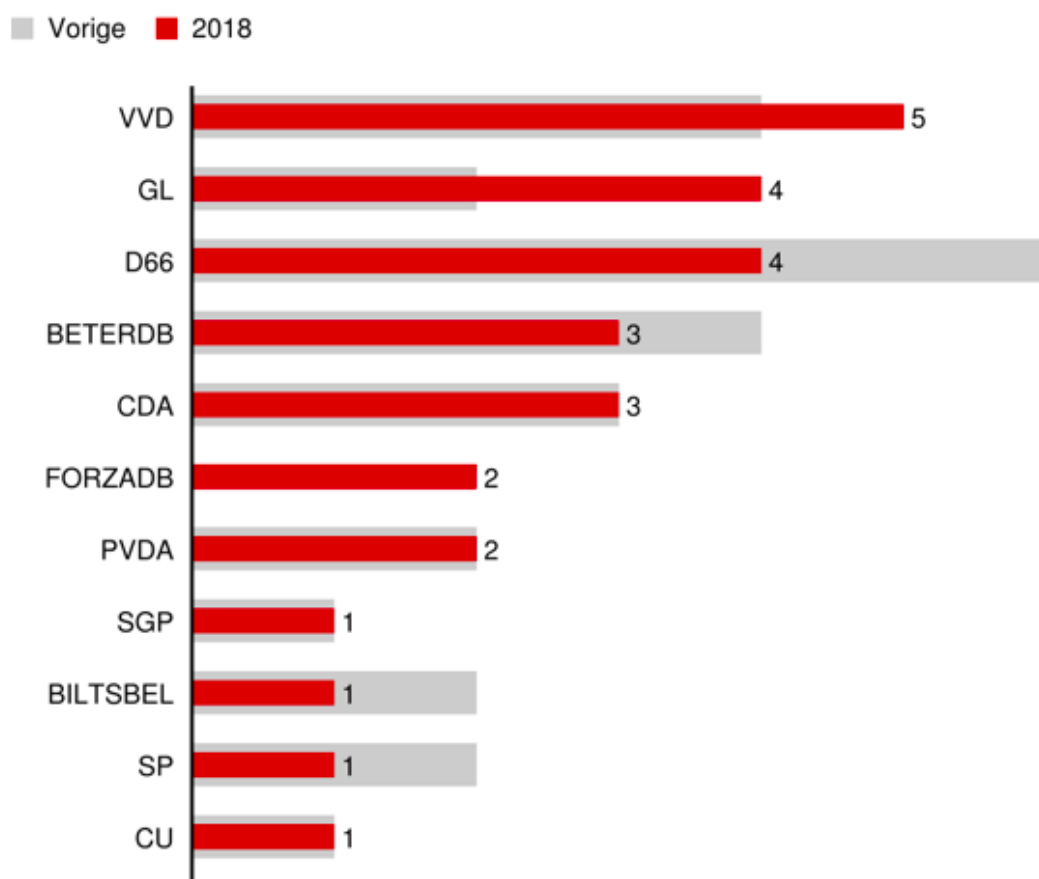

Eindrapport Verkenning Coalitievorming 2018

Inhoud

- 1. Inleiding**
- 2. Informatieproces**
- 3. Bevindingen**
- 4. Voorkeurscoalitie**
- 5. Kenmerken van deze coalitie**
- 6. Naar een formatie**
- 7. Tot slot**

Bijlage

- Vragenformulier 5 onderwerpen voor raadsbreed akkoord**

1. **Inleiding**

In dit eindrapport leest u mijn advies over de te vormen coalitie voor de gemeente De Bilt voor de raadsperiode 2018-2022. Een uitslag kent winnaars en verliezers, iets dat ook in de politiek voorkomt. Ik ben me daar terdege van bewust, maar heb bij de uiteindelijke keuze voor een voorkeurscoalitie het belang van de inwoners vooropgesteld. Ik heb een afweging gemaakt op basis van vooraf gestelde criteria met als doel in deze raadsperiode daadwerkelijk resultaten te gaan behalen. Het bereiken van gedragen resultaten is ook een opdracht voor de hele raad, die tot uiting kan komen in een raadsbreed akkoord.

In het duidingsdebat van 29 maart 2018 heb ik het belang van een goed functionerende raad aangegeven, waarbij samenwerking en luisteren naar elkaar essentieel zijn. De voorgenomen overstap naar het Reglement van Orde zoals door de VNG is opgesteld, is een belangrijke stap hiertoe. Daarnaast zou -zoals eveneens in het duidingsdebat genoemd- een manifest gemaakt kunnen worden over hoe met elkaar om te gaan.

Er zijn opdrachten voor college en raad die zo belangrijk zijn dat het in feite a-politiek is, in die zin dat politiek en bestuur hier schouder aan schouder dienen te staan. Ik doel daarbij op het waken over de politiek-bestuurlijke integriteit en over gemeentelijke alertheid bij zogenoemde ondermijning. Het is belangrijk om het onderwerp integriteit bespreekbaar en levendig te houden en elkaar aan te spreken op gedrag en handelen. Integriteit moet blijvend een onderdeel uitmaken van het handelen van de raad en van de coalitie. Het vormt ook een belangrijke voorwaarde voor het vertrouwen van burgers in het openbaar bestuur. Met de voorliggende rapportage heb ik getracht een integere weergave te geven van de verkenningsfase.

2. **Informatieproces**

Voorafgaand aan de verkiezingen is met alle partijen afgesproken dat de grootste partij de coalitieonderhandelingen zal gaan oppakken. Op vrijdag 23 maart is de officiële verkiezingsuitslag van de gemeente De Bilt bekend gemaakt en vond een lijsttrekkersoverleg plaats. Ik heb aangegeven als informateur op te treden en de mogelijkheden voor een nieuw te vormen coalitie te verkennen.

Vervolgens zijn door mij vergezeld door een van de fractieleden van de VVD met alle lijsttrekkers en een afgevaardigde van de partij gesprekken gevoerd. De gesprekken hebben plaatsgevonden aan de hand van een aantal hoofdvragen, te weten:

- Kennismaking en verwachtingen (stip op de horizon)?
- Verwachtingen t.a.v. strategische agenda en burgemeestersbrief; waar wilt u naar toe werken in deze raadsperiode?
- Waar kunnen de partijen elkaar vinden en waar niet (overeenkomsten en verschillen)?
- Verwachtingen t.a.v. mogelijke coalities en ambities om een wethouder te leveren?

Deze gesprekken hebben plaatsgevonden op 26, 28 en 29 maart 2018 op het gemeentehuis en werden gekenmerkt door openheid. De resultaten van deze gesprekken heb ik binnen de VVD-fractie gedeeld. Ik heb toen voorgesteld een tussenstap te maken om te kijken welke mogelijkheden er zijn voor een gedragen raadsbreed akkoord. Een vijftal onderwerpen zijn hiervoor geselecteerd, te weten:

- Duurzaamheid
- Woningbouw
- Mobiliteit
- Maatschappelijk vastgoed
- Resultaatgerichte sturing

Vervolgens heb ik op 5 april alle lijsttrekkers uitgenodigd om tijdens een bijeenkomst kennis te nemen van deze vijf onderwerpen en de daarvoor opgestelde verwoordingen. Alle partijen is toen gevraagd om uiterlijk op 9 april om 12.00 uur, met een 'ja' of 'nee' aan te geven of de partij achter de

verwoordingen van de vijf onderwerpen staat, ten behoeve van een raadsakkoord. Deze reacties heb ik allemaal ontvangen.

In het VVD-fractieoverleg van 9 april hebben wij de uitkomsten van de inventarisatie en alle andere informatie besproken. Om tot een afweging te komen van een stabiele en 'duurzame' coalitie spelen - zoals vooraf gedeeld met de betrokkenen- de volgende criteria een belangrijke rol:

- Aansluiting bij de Strategische Agenda van de raad (vastgesteld eind 2016)
- Daadkracht en resultaatgerichtheid ('nieuwe energie')
- Afwegingen ten opzichte van de verschillende verkiezingsprogramma's
- Alle kernen moeten in beeld zijn en door de inwoners kunnen worden herkend.

Er is toen besloten met GroenLinks, CDA en PvdA een vervolgoverleg te plannen. Met als doel aandachtspunten te bespreken waaronder grote dossiers die uit de vorige raadsperiode zullen meekomen. Eveneens is afgesproken om te bekijken welke mogelijkheden er zijn voor de geboden gedoogsteun en/of andere partijen die zouden kunnen worden betrokken bij de vervolggesprekken.

Op 11, 13, 16 en 18 april hebben gesprekken met de vier partijen (GroenLinks, CDA, PvdA, VVD) plaatsgevonden. Tijdens deze gesprekken is verkend waar mogelijke 'hobbels' zitten en zijn de lopende dossiers die aandacht vragen benoemd, waaronder zwembad en het centrumplan/Kwinkelier. Dit alles met het doel een afgeronde verkenning uit te voeren en een complete overdracht te kunnen doen aan de te benoemen formateur.

3. Bevindingen

Ik ben tot de navolgende bevindingen gekomen. Voorafgaand aan de verkiezingen heb ik mij goed verdiept in de programma's van alle partijen, heb ik veel inwoners, instellingen en ondernemers gesproken en heb ik aan verkiezingsdebatten deelgenomen. Ik ben ook aanwezig geweest bij of heb ik gekeken naar een aantal raadsvergaderingen.

Daarnaast geeft de verkiezingsuitslag de volgende duiding:

- De VVD is de grootste partij in De Bilt, maar niet in alle kernen.
- GroenLinks heeft een fantastisch resultaat behaald, ook landelijk
- D66 heeft een derde van de zetels verloren. Dit waarschijnlijk na het 'herstel' van de 4 jaar geleden verkregen zetels maar ook als resultaat van vooruitgang op een aantal belangrijke ruimtelijke ordening dossiers
- CDA heeft 'trouwe' kiezers, is in een aantal kernen sterk vertegenwoordigd
- PvdA heeft in tegenstelling tot het landelijk beeld haar positie in De Bilt behouden
- De lokale partijen (Beter De Bilt, Bilts Belang en Forza) zijn in zetels gelijk gebleven, in tegenstelling tot het landelijke beeld waar een duidelijke groei waarneembaar is. Wel is er een stijging van het aantal Forza stemmers met een groei van 1 naar 2 zetels.
- SP heeft een terugval van 2 naar 1 zetel
- SGP en ChristenUnie zijn gelijk gebleven.

Handvatten zijn geboden door de Burgemeestersbrief en de Strategische Agenda waarin belangrijke thema's zijn verwoord. Deze documenten zijn als onderlegger en aandachtsgebieden meegenomen in de gevoerde gesprekken. Bij het opstellen van het coalitieakkoord kan naar deze documenten worden verwezen.

Uit de gesprekken met alle partijen zie ik bij een aantal een rode draad wat betreft de stevige ambitie om in de komende periode resultaatgericht te gaan werken en echt dingen te gaan bereiken voor inwoners.

Daarnaast zijn er natuurlijk best veel overeenkomsten wat betreft de programma's maar ook een aantal duidelijke verschillen tussen de partijen.

De volgende lastige onderwerpen afkomstig uit de vorige raadsperiode zijn expliciet besproken met de volgende uitkomsten:

- Dossier zwembad: doel is het vertrouwen in het besluit te herstellen en te komen tot een sluiting van het dossier. Wel staat de vraag open of alle gebruikers in een rooster passen

dat inpasbaar is in het nieuwe bad. Op deze vraag zal nog een antwoord moeten worden gegeven.

- Dossier Centrumplan/Kwinkelier: doel is vanuit een visie tot een plan en vooral realisatie te komen waar ook de inwoners, winkeliers en ondernemers zich in gekend voelen.

Verder is stilgestaan bij het onderwerp Woningbouw. Woningbouw en doorstroming op de woonmarkt zijn prominente thema's. De wachttijd voor een sociale huurwoning is opgelopen, starters vinden nauwelijks een betaalbare koop- of huurwoning en ouderen en ook scheefhuurders hebben moeite door te stromen naar passende appartementen of woningen. De urgentie van deze problematiek wordt gedeeld.

De gesprekken spitsten zich vooral toe op de vraag hoe we omgaan met de rode contouren, de natuur en dat er sprake moet zijn van groencompensatie. Van belang daarbij is de kwantitatieve doelstelling. Buiten discussie lijken twee doelstellingen:

- De realisatie van ten minste 845 woningen, uiterlijk in 2026
- De realisatie van 450 sociale huurwoningen / middenhuur, uiterlijk in 2030 als onderdeel van de 845

Intercollegiale contacten met andere gemeentes, de provincie en het rijk zijn noodzakelijk om onderwerpen welke de gemeentegrens overstijgen te kunnen oppakken.

Het is verder ook belangrijk om de ambtelijke organisatie goed bij de plannen te betrekken door visies te delen, focus aan te brengen, duidelijk te zijn en afspraken te maken die meetbaar zijn en tussentijds kunnen worden gevolgd.

Heel positief is om te constateren, tijdens de infomarkt voor de nieuwe raads- en commissieleden, dat de Strategische Agenda 2018 al gemeengoed is binnen het ambtelijk apparaat.

Een goede vertegenwoordiging van de 6 kernen door de coalitie is -nogmaals ten overmoede- zowel tussen de partijen als binnen de partijen een aandachtspunt geweest bij de uiteindelijke keuze.

4. Voorkeurscoalitie

De beschikbare 27 zetels verdeeld over 11 partijen leidt tot een noodzakelijke coalitie van minimaal 4 partijen. Diverse opties zijn overwogen, ook een minderheidscoalitie.

De motivatie voor een coalitie van VVD, GroenLinks, CDA en PvdA is de volgende:

- Er is een grote samenhang tussen de partijen en hoge mate van complementariteit
- Uit de gevoerde gesprekken is een groot onderling vertrouwen waarneembaar
- De partijen staan voor een goed functionerende raad en een breed draagvlak
- De bewezen en getoonde daadkracht om daadwerkelijk een verschil te gaan maken
- Alle partijen hebben een constructieve grondhouding en denken in oplossingen
- VVD is de grootste partij en staat voor verbinding
- Het gevoerde beleid van GroenLinks (duurzaamheid en zorg) in de afgelopen periode is door de inwoner gewaardeerd, getuige het aantal stemmers
- CDA is een degelijke bestuur partij met een sterke vertegenwoordiging in de kernen
- PvdA heeft sterke focus en drive op de onderwerpen wonen, werken en sociaal domein
- Partijen hebben het vertrouwen om ook andere niet coalitie partijen aan te kunnen trekken voor diverse onderwerpen
- Partijen hebben intercollegiale contacten binnen andere gemeentes, provincie en rijk.
- Ondanks dat er nog niet op alle onderwerpen volledige overeenstemming is, is er vertrouwen in de formatie hier gezamenlijk tot een oplossing te komen.

Door zowel VVD, GroenLinks, CDA en PvdA is het belang van een collegiaal en stevig bestuur benadrukt. Een college dat leiding durft te geven, visie heeft en hier invulling aan kan geven. Stabiliteit is belangrijk: een college dat de komende vier jaar staat.

Dit vraagt van de beoogde collegeleden een balans tussen strategisch denken, vaardigheden, persoonlijkheden en bestuursstijl. Dit naast de onder punt 3 genoemde punten voor de afwegingen ten aanzien van programma inhoudelijke zaken en getoonde daadkracht.

Op basis van de uitslag van de verkiezingen, gevoerde gesprekken en bovenstaande afwegingen adviseer ik de verkenning zoals ingezet met VVD, GroenLinks, CDA en PvdA voort te zetten. Met deze partijen zie ik veel overeenkomsten maar ook complementariteit op onderwerpen als duurzaamheid, mobiliteit, ambitie om te bouwen, sociaal domein en werkgelegenheid. In dit eindverslag ga ik niet verder in op de verschillende programma's. Voor deze verkennende fase is dit nu niet verder relevant. Het vertrouwen is er bij de partijen om eruit te komen, de mogelijke hobbels zijn besproken en de grote lopende dossiers uit de vorige raadsperiode zijn voorzien van actiepunten met het doel tot een afronding te komen.

5. Kenmerken van deze coalitie

Het vormen van een college staat niet op zichzelf: er is ook werk voor de gemeenteraad! De raad is de volksvertegenwoordiging. In de gesprekken is naar voren gekomen dat de inwoners en de ondernemers in De Bilt voor de raad en college centraal staan. Zij worden betrokken in de meningsvorming, besluiten, uitwerkingen en er wordt informatie bij hen vandaan gehaald.

Respect tussen de partijen is een belangrijk punt, maar ook de aandacht voor de grote verantwoordelijkheden die met verdergaande decentralisatie van taken op de raad en het college af komen. Denk bijvoorbeeld aan de invoering van de Omgevingswet. Dat vraagt zo mogelijk om een raadsbrede aanpak. Het is belangrijk bij de verdere coalitievorming het aantal raadsakkoorden zo mogelijk uit te breiden.

VVD, GroenLinks, CDA en PvdA willen met elkaar een daadkrachtig dagelijks bestuur vormen van onze gemeente steunend op een stabiele coalitie. De partijen vinden elkaar op inhoudelijke prioriteiten, de wens om op basis van een visie daadkracht te tonen en de overtuiging dat de chemie tussen de fracties en wethouders essentieel en aanwezig is voor stabiliteit en resultaten.

Tezamen hebben VVD, GroenLinks, CDA en PvdA een meerderheid van 14 van de 27 zetels in de gemeenteraad. Deze partijen hechten aan maatschappelijk en politiek zo breed mogelijk gedragen besluiten. Dit betekent dat zij de komende jaren een open houding willen aannemen richting de andere fracties om samen tot overeenstemming te komen. Onderzocht wordt in de formatiefase of en zo ja hoe andere partijen kunnen worden betrokken als partner voor de coalitie.

Gelet op de verdiepende gesprekken met de 4 partijen, de onderlinge verhoudingen, het vertrouwen maar ook de gevoelde persoonlijke dynamiek, heb ik er alle vertrouwen in dat deze partijen een verdere invulling kunnen en zullen gaan geven aan de genoemde 'Nieuwe Energie', het thema dat door de VVD voor de campagne werd gebruikt.

6. Naar een formatie

Mijn rol als informateur is met het opleveren van dit Eindrapport Verkenning Coalitievorming 2018 beëindigd.

Ik zal het estafettestokje overdragen aan een formateur voor de verdere afronding van dit proces. De heer Rudi Boekhoven, oud burgemeester van onder andere de gemeente Zeist, is bereid deze taak op zich te nemen.

7. Tot slot

Met veel enthousiasme en plezier heb ik met de lijsttrekkers en raadsleden deze verkenning uitgevoerd. Ik wens iedereen vanuit mijn rol als informateur veel energie, wijsheid maar bovenal plezier om als vertegenwoordiger van de inwoners en ondernemers in de gemeente De Bilt aan het werk te zijn in de komende vier jaar!

Bijlage 1 Vragenformulier 5 onderwerpen voor raadsbreed akkoord

RAADSAKKOORD

De komende vier jaar gaan wij ons inzetten voor:

- Ja Nee **Duurzaamheid**
Wij stimuleren en ondersteunen inwoners, bedrijven, woningcorporaties en het verenigingsleven bij de uitvoering van duurzame projecten en initiatieven. Speerpunten zijn energiebesparing, duurzame energieopwekking en nieuwbouwwoningen die niet afhankelijk zijn van aardgas. Daarnaast nemen wij onze verantwoordelijkheid voor het eigen gemeentelijke vastgoed.
- Ja Nee **Woningbouw**
Wij wijzen binnen alle zes de kernen woningbouwlocaties aan ten behoeve van minstens 845 woningen binnen de rode contour, of anders in het landschap net buiten de rode contour, niet zijnde in de natuur. Doel is doorstroming van onze inwoners te verbeteren en wachtlijsten sociale woningbouw te verminderen.
- Ja Nee **Mobiliteit**
Wij staan voor bereikbaarheid en doorstroming. De provincie Utrecht wordt gehouden aan de eerder gedane toezeggingen over de financiering van het VCP De Bilt. Vooruitlopend op de financiële ondersteuning van de provincie zal de gemeente zelf het VCP uitvoeren. Daarnaast willen wij beleid maken om nieuwe vormen van vervoer mogelijk te maken, zoals elektrische fietsen en elektrische auto's.
- Ja Nee **Maatschappelijk vastgoed**
Wij willen dat de gemeente alleen investeert in maatschappelijk vastgoed, daar waar het meerwaarde heeft voor inwoners en voldoende maatschappelijk rendement te realiseren is. Bestaande lopende dossiers zullen hierop worden getoetst.
- Ja Nee **Bedrijfseconomisch gezonde gemeente**
Wij willen dat de aansturing door de raad van het college en van het management, resultaatgericht is. De gemeente heeft een sluitende meerjarenbegroting, die voldoet aan alle eisen van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) en de toets van een rechtmatige accountantscontrole doorstaat. De gemeente is meedenkend en zuinig.

Datum: _____

Naam: _____

Handtekening: _____